

ΠΡΑΞΗ:
«ΜΟ.ΔΙ.Π» (Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας) του Πανεπιστημίου Μακεδονίας»
Κωδικός MIS 299516

ΥΠΟΕΡΓΟ:
«ΜΟΔΠ του ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ» και α/α «01»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:
«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (Ε.Π.Ε.Δ.Β.Μ.) 2007-2013
Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

ΛΕΩΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:
«Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 3 περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου»

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ:
«Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης-ΜΟΔΠ»

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και από εθνικούς πόρους, μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του Υπ.Ε.Π.Θ

Παραδοτέο Πακέτο Εργασίας Π.Ε.2
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
Δράση Δ2.1: Σχεδιασμός κοινού συστήματος εσωτερικής διασφάλισης ποιότητας
Παραδοτέο Π2.1.3: Προτεινόμενες τυποποιημένες διαδικασίες

Για την εκπόνηση του παραδοτέου απασχολήθηκαν τα κάτωθι μέλη της ομάδας έργου : Στέλιος Κατρανίδης
Χρήστος Κωνσταντάτος
Κωνσταντίνος Ζαφειρόπουλος
Κωνσταντίνος Μαργαρίτης
Φίλιππος Παπαδόπουλος

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2011

Οι διαδικασίες που περιγράφονται στο παρόν παραδοτέο αφορούν τους δείκτες ποιότητας του παραδοτέου Π.2.1.2.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Είναι καλό να δημιουργηθεί ένας αυτοματοποιημένος μηχανισμός παραγωγής, συλλογής και επεξεργασίας των ερωτηματολογίων, με όσο το δυνατό μικρότερη συμμετοχή διδακτικού και λοιπού προσωπικού (με εξαίρεση φυσικά το προσωπικό της ΜΟΔΙΠ). Οι απόψεις του διδακτικού και λοιπού προσωπικού για τη σύνθεση των ερωτηματολογίων και τη χρήση των αποτελεσμάτων τους προφανώς και πρέπει να είναι θεσμοθετημένη. Καλό είναι τα ερωτηματολόγια να συντάσσονται και να διατηρούνται ίδια για 4 ή 8 χρόνια, δηλαδή 1 ή 2 κύκλους αξιολόγησης. Έτσι, η γνώμη των διδασκόντων και του λοιπού προσωπικού για την όλη διαδικασία θα συλλέγεται σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα και, για παράδειγμα, 1 ή 2 χρόνια πριν τη λήξη της συνολικής περιόδου να οργανώνεται μια συζήτηση αναθεώρησης των ερωτηματολογίων και της όλης διαδικασίας.

Παρ' όλες τις επιφυλάξεις που κατά καιρούς έχουν διατυπωθεί, η ηλεκτρονική διαχείριση της όλης διαδικασίας παραγωγής, συλλογής και επεξεργασίας των ερωτηματολογίων- όπως και αυτή της μεσοπρόθεσμης αναθεώρησης- είναι η μόνη οικονομικά και διαχειριστικά εφικτή. Τα μειονεκτήματα σχετίζονται με τα εξής

- (α) παραβίαση προσωπικού απορρήτου
- (β) κινητοποίηση ερωτώμενων
- (γ) δυνατότητα καθοδήγησης ερωτώμενων

Το πρώτο μειονέκτημα είναι μάλλον εύκολο να ξεπεραστεί, μέσω ειδικού λογισμικού που διασφαλίζει την ανωνυμία του ερωτώμενου χωρίς να επιτρέπει πολλαπλή πρόσβαση με το ίδιο κωδικό. Αυτό που μάλλον πρέπει να λυθεί είναι το ζήτημα της εμπιστοσύνης των ερωτώμενων προς το σύστημα.

Το δεύτερο μειονέκτημα σχετίζεται με το γεγονός ότι πολύ συχνά τα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια μένουν αναπάντητα. Από την άλλη πλευρά ο υπερβολικός περιορισμός του χρόνου και του τόπου συμπλήρωσης μειώνει σημαντικά το δείγμα των ερωτώμενων. Μια λύση είναι η χρήση προσωπικού για τη ενημέρωση / κινητοποίηση των ερωτώμενων με έντυπες / ηλεκτρονικές ανακοινώσεις, προσωπική / τηλεφωνική επικοινωνία. Οι απαιτούμενες ανθρωποώρες είναι μάλλον λιγότερες.

Το τρίτο μειονέκτημα σχετίζεται με το γεγονός ότι η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων δεν γίνεται σε συγκεκριμένο χώρο και μπορεί να διαρκέσει αρκετές ώρες ή και ημέρες. Η δυνατότητα καθοδήγησης σίγουρα αυξάνεται, κυρίως - ή σχεδόν αποκλειστικά- στη τρίτη φάση (δείκτες Α.3). Γι' αυτό το λόγο τα ευρήματα πρέπει να διασταυρώνονται συστηματικά με ανεξάρτητα ευρήματα που προκύπτουν από παράλληλες έρευνες.

Τα πλεονεκτήματα είναι προφανή και δεν χρειάζονται ιδιαίτερη ανάλυση, ειδικά σε περίοδο έλλειψης οικονομικών πόρων και προσωπικού.

Συμπερασματικά, προτείνεται, όπου είναι εφικτό, η πλήρως ηλεκτρονική διαχείριση των ερωτηματολογίων, με χρήση επί τόπου προσωπικού κυρίως για ενημέρωση / κινητοποίηση των ερωτώμενων. Η επεξεργασία των χειρόγραφων ερωτηματολογίων απαιτεί την εισαγωγή των δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή. Επομένως θα πρέπει να διαμορφωθούν δύο ή τρεις νέοι τύποι ερωτηματολογίων, όπως αυτό της τρίτης φάσης (δείκτες Α.3), για τη πρώτη (δείκτες Α.1), δεύτερη (δείκτες Α.4) και τέταρτη φάση (δείκτες Α.4). Η πρώτη φάση πιθανώς να υλοποιηθεί αργότερα , ενώ η δεύτερη και τέταρτη φάση πιο άμεσα. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων θα γίνεται από το ΚΥΔ.

A) Διαδικασίες αξιολόγησης ποιότητας της μαθησιακής εμπειρίας εκ μέρους των φοιτητών και των αποφοίτων.

Δείκτης A.1) Απόψεις των υποψηφίων φοιτητών και των καθηγητών τους, σχετικά με:

- (α) το ίδρυμα
- (β) τα συγκεκριμένα τμήματά / σχολές του
- (γ) τους επιστημονικούς κλάδους που καλύπτει

Διαδικασία: Στη πρώτη φάση, πριν την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο, οι αποδέκτες είναι:

- (α) οι υποψήφιοι φοιτητές, δηλαδή μαθητές τελευταίας τάξης λυκείου,
- (β) καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,

Συχνότητα ερωτηματολογίου: ετήσια.

Κατά την διάρκεια των συναντήσεων της ομάδας αναγνωρίστηκε η διαχειριστική δυσκολία της γενικευμένης επικοινωνίας, διανομής και συλλογής ερωτηματολογίων σε σχολεία και καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Για τους παραπάνω λόγους προτείνεται η εξής διαδικασία: με τη βοήθεια του Γραφείου Διεθνών και Δημοσίων Σχέσεων του ιδρύματος, διανέμονται και συλλέγονται σύντομα ερωτηματολόγια στους μαθητές και καθηγητές των σχολείων που επισκέπτονται το ίδρυμα. Η συμπλήρωση και συλλογή των ερωτηματολογίων θα γίνεται στο τέλος της επίσκεψης κάθε σχολείου, με ευθύνη του Γραφείου Διεθνών και Δημοσίων Σχέσεων

Δείκτης A.2) Απόψεις των νεοεισαχθέντων φοιτητών σχετικά με:

- (α) τη σειρά προτίμησης στο τμήμα / σχολή αλλά και γενικότερα για το ίδρυμα.
- (β) τη γεωγραφική κατανομή προέλευσης και άλλα δημογραφικά στοιχεία.
- (γ) τις προσδοκίες τους από τις σπουδές, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά.

Διαδικασία: Μέρος των στοιχείων, όπως για παράδειγμα σειρά προτίμησης στο

μηχανογραφικό δελτίο ή δημογραφικά κλιπ στοιχεία, πιθανώς μπορούν να αντληθούν από τα δεδομένα εγγραφής των φοιτητών που στέλνει το Υπουργείο στο ίδρυμα. Να διερευνηθεί αυτή η δυνατότητα, με βάση διαθέσιμα στοιχεία στις Γραμματείες των Τμημάτων.

Σχετικά με τη διαδικασία διανομής, συλλογής και επεξεργασίας των ερωτηματολογίων

Αποφασίστηκε ότι η ηλεκτρονική συμπλήρωση των ερωτηματολογίων δεν είναι επιθυμητή, γιατί οι ερωτώμενοι συνήθως αμελούν να τα συμπληρώσουν και ο αριθμός απαντήσεων μειώνεται δραστικά. Επομένως παραμένει η διαδικασία γραπτής συμπλήρωσης ερωτηματολογίων σε συγκεκριμένα ημέρα, ώρα και τόπο, με την ευθύνη συγκεκριμένου προσωπικού. Η συμπλήρωση και συλλογή γίνεται κατά την εγγραφή, με ευθύνη της Γραμματείας κάθε Τμήματος.

Συχνότητα: ετήσια.

Δείκτης Α.3) Ικανοποίηση φοιτητών αναφορικά με την μαθησιακή εμπειρία:

- (α) την εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή διδασκαλία, περιεχόμενο, βοηθήματα.
- (β) τις εξετάσεις και γενικότερα η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών.
- (γ) τις κτιριακές εγκαταστάσεις, εργαστηριακές υποδομές, μέσα διδασκαλίας.
- (δ) τις υποστηρικτικές υπηρεσίες του ιδρύματος.

Διαδικασία: Η διαδικασία παραμένει ως έχει σήμερα. Συχνότητα: εξαμηνιαία επί τον αριθμό των μαθημάτων που παρακολουθούν οι φοιτητές.

Διάταξη των Ερωτήσεων στο υπάρχον ερωτηματολόγιο: Δεν προτείνονται αλλαγές στη σειρά των ερωτήσεων στο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης διδάσκοντα: «Η σειρά που έχουν τα στοιχεία ερωτηματολογίου είναι ένας ακόμα παράγοντας που μπορεί

να επηρεάσει τις απαντήσεις. [...] η εμφάνιση μίας ερώτησης μπορεί να επηρεάσει τις απαντήσεις που δίνονται σε επόμενες ερωτήσεις [...] Ορισμένοι ερευνητές προσπαθούν να ξεπεράσουν αυτό το αποτέλεσμα τυχαιοποιώντας τη σειρά των στοιχείων του ερωτηματολογίου τους. Αυτή η προσπάθεια αποβαίνει συνήθως άκαρπη [...] Αν η σειρά των στοιχείων μοιάζει ιδιαίτερα σημαντική σε μια ορισμένη μελέτη, θα μπορούσατε να φτιάξετε περισσότερες από μία εκδοχές του ίδιου ερωτηματολογίου, με διαφορετική σειρά των ερωτήσεων στην κάθε μία. Θα είστε έτσι σε θέση να καθορίσετε τις συνέπειες της σειράς συγκρίνοντας τις απαντήσεις των διάφορων εκδοχών. Το λιγότερο που μπορείτε να κάνετε είναι να κάνετε προέλεγχο των διαφόρων μορφών του ερωτηματολογίου σας». Babbie (2011)

Γενικότερα, σε ερωτηματολόγια κάποιων ερευνών οι καίριες ερωτήσεις μπαίνουν στην αρχή και ακολουθούν περαιτέρω διευκρινιστικές ερωτήσεις και σε άλλα ερωτηματολόγια η σειρά είναι αντίστροφη. Άποψη του γράφοντα είναι ότι οι γενικές ερωτήσεις πρέπει να μπουν στην αρχή ώστε να αποφεύγεται το φαινόμενο της συνέπεια του ερωτώμενου που οδηγεί σε μεροληψία. Δηλαδή το φαινόμενο κατά το οποίο οι ερωτώμενοι επειδή περιγράφουν διάφορες λεπτομέρειες ενός θέματος (ερωτήσεις λεπτομέρειας) στη αρχή του ερωτηματολογίου, απαντούν στη συνέχεια την γενικότερη ερώτηση έτσι ώστε αυτή να αποτελεί απόρροια των παραπάνω απαντήσεων τους ακόμη και όταν η συνολική τους άποψη μπορεί να είναι διαφορετική. Τύποι ερωτηματολογίων όπως το προτεινόμενο χρησιμοποιούνται για παράδειγμα στην έγκυρη British Election Study (BES) που πραγματοποιείται στη Βρετανία για την εκλογική συμπεριφορά. Στην έρευνα αυτή γίνεται στην αρχή του ερωτηματολογίου η ερώτηση για το ποιο κόμμα θα ψηφίσουν οι ερωτώμενοι και ακολουθούν ερωτήσεις στις οποίες οι ερωτώμενοι κρίνουν τα κόμματα.

Συμπέρασμα: Σύμφωνα με τα παραπάνω προτείνεται να μην γίνει καμία αλλαγή στη σειρά των ερωτήσεων στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης διδάσκοντος από τους φοιτητές.

Οι αξιολογήσεις των διδασκόντων από τους φοιτητές προτείνεται να

ανακοινώνονται όπως στη σημερινή τους μορφή (μέσος όρος διδάσκοντα, ελάχιστη και μέγιστη αξιολόγησης) και μέσος όρος τμήματος.

Δεδομένα και επεξεργασία: Προτείνεται να ακολουθείται η σημερινή διαδικασία συλλογής των ερωτηματολογίων. Η διατήρηση του αρχείου των απαντήσεων και η επεξεργασία γίνεται όπως σήμερα ενώ προστίθεται στις σχετικές αναφορές προς τους Διδάσκοντες και η σχετική τους θέση όπως και περιγράφηκε παραπάνω.

Ως συμπληρωματικές περαιτέρω δυνατότητες προτείνονται :

Panel:

Είναι μια μορφή διαχρονικής έρευνας (longitudinal study) και εξετάζει το ίδιο σύνολο ανθρώπων κάθε φορά. Πραγματοποιείται συνήθως (αλλά όχι και αποκλειστικά) με χρήση ποσοτικής έρευνας και δομημένο ερωτηματολόγιο στάσεων σε συγκεκριμένο δείγμα ερωτώμενων. Ενώ παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά της ποσοτικής δειγματοληπτικής έρευνας, διακρίνεται από τη γενική της μορφή επειδή κάνει χρήση ορισμένου δείγματος που μετά από ενημερωμένη συγκατάθεση του (ώστε να τηρούνται οι κανόνες δεοντολογίας), είναι διαθέσιμο να απαντήσει στο ίδιο ή παρόμοιο ερωτηματολόγιο σε επόμενες φάσεις και χρονικές στιγμές. Έτσι το αρχικό δείγμα απαντά σε ένα ερωτηματολόγιο και μετά από συγκεκριμένο χρονικό διάστημα καλείται να απαντήσει στο ίδιο ερωτηματολόγιο. Αυτό μπορεί να επαναληφθεί. Θα μπορούσαμε να εξετάσουμε, για παράδειγμα, το ίδιο δείγμα φοιτητών κάθε χρονιά της φοίτησης τους, ρωτώντας τους σχετικά με τις σπουδές τους.

Αν και μια τέτοιου τύπου μελέτη θα μας επέτρεπε να αναλύσουμε γενικές τάσεις στις προτιμήσεις των φοιτητών, θα μας έδειχνε παράλληλα τα ακριβή μοτίβα σταθερότητας και αλλαγής στις στάσεις τους. Μια μελέτη πάνελ θα έδειχνε πώς ακριβώς μεταβάλλονται (αν μεταβάλλονται οι απόψεις των φοιτητών), καθώς και άλλα στοιχεία. Οι μελέτες πάνελ παρουσιάζουν το μειονέκτημα της «θνησιμότητας» του δείγματος με την έννοια ότι μεγάλο ποσοστό του αρχικού δείγματος μπορεί να εγκαταλείψει και να αρνηθεί τη συμμετοχή τους σε επόμενο στάδιο της έρευνας. Το πρόβλημα αυτό είναι πιθανό να είναι μικρότερο στο δείγμα των φοιτητών που

αφορά και η συγκεκριμένη έρευνα, γιατί οι φοιτητές είναι παρόντες στο πανεπιστήμιο και με κατάλληλες εξασφαλίσεις για την ανωνυμία τους μπορούν να έχουν τη δυνατότητα της διαμόρφωσης πολιτικής του ιδρύματος.

Η έρευνα πάνελ μπορεί όμως και να μην έχει ποσοτικό χαρακτήρα. Δηλαδή μπορεί να επιλεγεί μικρός αριθμός φοιτητών (έστω 10) και οι συγκεκριμένοι φοιτητές να συμμετέχουν σε διαδοχικές χρονικές στιγμές σε ομάδες εστίασης (focus groups) όπου με χρήση ποιοτική μεθόδου έρευνας θα ανιχνεύονται οι μεταβολές των απόψεων τους και οι στάσεις τους. Και η ποιοτική αυτή μέθοδος εμφανίζει το ίδιο πρόβλημα με την ποσοτική, δηλαδή το πρόβλημα της «θνησιμότητας»-αποχής μέρους της ομάδας σε επόμενο στάδιο της έρευνας.

Προτείνεται ο σχηματισμός δείγματος φοιτητών για να συμμετάσχει σε ποσοτική ή ποιοτική έρευνα με συγκατάθεσή τους μετά από ενημέρωση, από τους πρωτοετείς και την παρακολούθηση των απόψεών τους κατά τη διάρκεια των σπουδών τους με συχνότητα ένα κύμα έρευνας ανά έτος. Ερωτήσεις που μπορεί να περιλαμβάνονται θα αφορούν

Στη δυσκολία των μαθημάτων (πιο δύσκολο/ πιο εύκολο), την αξιολόγηση διδασκόντων, την αξιολόγηση υπηρεσιών του ιδρύματος, τη σχέση διδασκόμενων μαθημάτων και ουσιαστικών γνώσεων.

Η έρευνα μπορεί να συνεχιστεί με έρευνας αποφοίτων του ιδρύματος για τον έλεγχο σχέσης διδασκόμενων μαθημάτων και επαγγελματικής αποκατάστασης, σχέσης αντικείμενου και αναγκών της αγοράς, κλπ.

Δείκτης Α.4) οι απόψεις των αποφοίτων, της αγοράς εργασίας και άλλων πανεπιστημίων σχετικά με:

Δείκτες ικανοποίησης για:

(α) τη συνολική αποτίμηση του προγράμματος σπουδών ως

- 1) περιεχόμενο και ως
- 2) επαγγελματικό εφόδιο

(β) τη συνολική αποτίμηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας:

- 1) ποιότητα,

- 2) αξιολόγηση/ βαθμολόγηση,
- 3) σχέση με διδάσκοντες,
- 4) εκπόνηση εργασιών,
- 5) ανάπτυξη δεξιοτήτων πχ ομαδικής δουλειάς, τεχνικής συγγραφής

Διαδικασία: Η συμπλήρωση και συλλογή ερωτηματολογίων θα γίνεται κατά την λήψη του πτυχίου (ορκωμοσία), με ευθύνη της Γραμματείας κάθε Τμήματος.
Συχνότητα: τρίμηνη (αθροιστικά όμως ο κάθε φοιτητής το συμπληρώνει μια φορά, κατά την αποφοίτησή του).

Δείκτης Α.5) απόψεις παλαιών φοιτητών σχετικά με:

- (α) συνολική αποτίμηση των σπουδών σε σχέση με την εργασία, αλλά και γενικότερα, μετά από μερικά χρόνια
- (β) προτάσεις ανάπτυξης του πανεπιστημίου (πχ μεταπτυχιακές σπουδές, εξειδίκευση κλπ)

Διαδικασία: Συλλέγονται οι απόψεις ατόμων που έχουν αποφοιτήσει εδώ και πέντε χρόνια. Πιθανώς πρέπει να υπάρχει πρώτα τηλεφωνική επικοινωνία και μετά ηλεκτρονική συμπλήρωση ερωτηματολογίου. Συχνότητα: ετήσια.

Απαιτείται οργάνωση της βάσης δεδομένων των αποφοίτων του ιδρύματος. Η διαδικασία αυτή πιθανότατα εντάσσεται στο έργο ΔΑΣΤΑ που εκτελείται ταυτόχρονα στο ίδρυμα. Να διερευνηθεί αν

- (α) η συγκεκριμένη βάση δεδομένων έχει ενταχθεί στο έργο ΔΑΣΤΑ
- (β) υπάρχει προοπτική σύνταξης ερωτηματολογίου προς τους παλαιούς αποφοίτους, ώστε να τεθούν ερωτήσεις που σχετίζονται με το έργο ΜΟΔΠΙ.

B) Διαδικασίες αξιολόγησης ποιότητας της διδασκαλίας

Δείκτης Β.1.1: Ποσοστό επιτυχίας φοιτητών που έλαβαν μέρος στις εξετάσεις-παρέδωσαν εργασίες

Διαδικασία:

Δεδομένα: Το πλήθος των φοιτητών που προσήλθαν στις εξετάσεις καθώς και το πλήθος αυτών που επέτυχαν παρέχεται άμεσα από το αντίστοιχη βάση δεδομένων που διατηρεί το ΚΥΔ. Πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές έχουν άμεσα τα μέλη της ΜΟΔΠ, που αναλύουν και κοινοποιούν τα αποτελέσματα. Ο υπολογισμός γίνεται από το ΚΥΔ, ανά μάθημα και ανά Τμήμα, αλλά στο σύνολο των δεδομένων που παρέχονται από το ΚΥΔ και δεν απαιτείται η μεσολάβηση του εκάστοτε διδάσκοντα και του εκάστοτε Τμήματος, δεδομένου ότι η εισαγωγή των βαθμών γίνεται από τις Γραμματείες των Τμημάτων και αντίγραφα των βαθμολογιών προωθούνται στο ΚΥΔ αυτόματα.

Διαδικασία:

Συντήρηση και μορφή αρχείου: Τα ποσοστά επιτυχίας που υπολογίζονται με αυτόν τον τρόπο παρέχουν τη δυνατότητα να γίνουν συγκρίσεις ανάμεσα στα Τμήματα, τους διδάσκοντες αλλά και ανάμεσα στα μαθήματα του ίδιου διδάσκοντα στο ίδιο εξάμηνο ή διαχρονικά (χρησιμοποιώντας τα πρωτογενή δεδομένα ή μετά από χρήση πολυμεταβλητών στατιστικών τεχνικών).

Διατηρείται από τη ΜΟΔΠ αρχείο δεδομένων με τους αντίστοιχους υπολογισμένους δείκτες - ποσοστά , με συμπληρωματικά πεδία, το Τμήμα, το μάθημα, το εξάμηνο, χρονολογία, την εξεταστική περίοδο, το διδάσκοντα, απόλυτο αριθμό φοιτητών που έχουν δηλώσει το μάθημα, απόλυτο αριθμό φοιτητών που προσήλθαν και απόλυτο αριθμό φοιτητών που επέτυχαν.

Δείκτης Β.1.2: Μέσος όρος βαθμολογίας

Διαδικασία:

Δεδομένα: Τα δεδομένα είναι άμεσα διαθέσιμα από το ΚΥΔ και διατίθενται στη ΜΟΔΠ, χωρίς τη μεσολάβηση διδασκόντων ή των Τμημάτων.

Συντήρηση και μορφή αρχείου:

Η επεξεργασία γίνεται από το ΚΥΔ. Γι αυτό διατηρείται από τη ΜΟΔΠ αρχείο δεδομένων με τους αντίστοιχους υπολογισμένους δείκτες – με συμπληρωματικά πεδία, το Τμήμα, το μάθημα, το εξάμηνο, χρονολογία, την εξεταστική περίοδο, το διδάσκοντα.

Δείκτης Β.1.3: Ποσοστό αριστούχων

Διαδικασία:

Δεδομένα: Το πλήθος των φοιτητών που προσήλθαν στις εξετάσεις καθώς και το πλήθος αυτών που επέτυχαν βαθμό άνω του 8,5 (βαθμοί 9 και 10 για τα προπτυχιακά μαθήματα), παρέχεται άμεσα από το αντίστοιχη βάση δεδομένων που διατηρεί το ΚΥΔ του πανεπιστημίου μέσω της γραμματείας. Πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές έχουν άμεσα τα μέλη της ΜΟΔΠ, που αναλύουν και κοινοποιούν τα αποτελέσματα. Ο υπολογισμός γίνεται ανά μάθημα και ανά Τμήμα, αλλά στο σύνολο των δεδομένων που παρέχονται από το ΚΥΔ και δεν απαιτείται η μεσολάβηση του εκάστοτε διδάσκοντα και του εκάστοτε Τμήματος.

Συντήρηση και μορφή αρχείου: Ο υπολογισμός γίνεται από το ΚΥΔ. Γι αυτό διατηρείται από τη ΜΟΔΠ αρχείο δεδομένων με τους αντίστοιχους υπολογισμένους δείκτες – με συμπληρωματικά πεδία, το Τμήμα, το μάθημα, το εξάμηνο, χρονολογία, την εξεταστική περίοδο, το διδάσκοντα.

Δείκτης Β.2.1: Επιλογή θεμάτων που αντανακλούν τους μαθησιακούς στόχους

Διαδικασία:

Προτείνεται η κατάθεση των θεμάτων στη γραμματεία του εκάστοτε Τμήματος. Με τη διαδικασία αυτή δεν ελέγχεται ακριβώς το είδος των θεμάτων και η ποιότητά τους, γίνεται ωστόσο ανοιχτή η διαδικασία και μπορεί οποτεδήποτε να γίνει δειγματοληπτικός τουλάχιστον έλεγχος των θεμάτων.

Δείκτης Β.2.2: Αξιοπιστία βαθμολόγησης θεμάτων

Διαδικασία:

Δεδομένα: Οι βαθμολογίες και το ποσοστό των μη προβιβάσιμων φοιτητών παρέχεται άμεσα από το αντίστοιχη βάση δεδομένων που διατηρεί το ΚΥΔ. Πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές έχουν άμεσα τα μέλη της ΜΟΔΙΠ, που αναλύουν και κοινοποιούν τα αποτελέσματα. Οι υπολογισμοί γίνονται από το ΚΥΔ. Δεν απαιτείται η μεσολάβηση του εκάστοτε διδάσκοντα και του εκάστοτε Τμήματος, δεδομένου ότι η εισαγωγή των βαθμών γίνεται αυτόματα από τις Γραμματείες των Τμημάτων και αντίγραφα των βαθμολογιών προωθούνται στο ΚΥΔ αυτόματα.

Συντήρηση και μορφή αρχείου: Διατηρείται από τη ΜΟΔΙΠ αρχείο δεδομένων μα τους αντίστοιχους υπολογισμένους δείκτες – ποσοστά , με συμπληρωματικά πεδία, το Τμήμα, το μάθημα, το εξάμηνο, χρονολογία, την εξεταστική περίοδο, το διδάσκοντα.

Γ) Διαδικασίες αξιολόγησης ποιότητας της έρευνας

Η παρακάτω διαδικασία ισχύει για όλους τους δείκτες ποιότητας της έρευνας.

Δεδομένα:

Τα δεδομένα τα οποία απαιτούνται είναι στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των δημοσιεύσεων και αναφορών που πραγματοποιούνται από τα μέλη μιας ακαδημαϊκής μονάδας. Με βάση την υπάρχουσα εμπειρία αυτό μπορεί να γίνει σε δύο επίπεδα: πρώτον, με χρήση των δεδομένων μιας ή περισσότερων των γνωστών βάσεων βιβλιομετρικών δεδομένων (*Web of Science, Scopus, Google Scholar*) και, δεύτερον, με συμπλήρωση των δεδομένων αυτών από τα μέλη ΔΕΠ, εφόσον κρίνεται ότι η προσφερόμενη κάλυψη από τις βάσεις ή τις βάσεις δεδομένων που θα επιλεγούν είναι ελλιπής.

Οι αναφερθείσες βιβλιομετρικές πηγές προσφέρουν επαρκή βάση, εφόσον το παραγόμενο ερευνητικό έργο κάποιου ή μιας ακαδημαϊκής συλλογικότητας δημοσιεύεται σε επιστημονικά περιοδικά. Ειδικότερα οι δύο πρώτες βάσεις δεδομένων (*Web of Science και Scopus*), οι οποίες χαρακτηρίζονται και από μια μεγαλύτερη αξιοπιστία, καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό δημοσιεύσεις σε έγκριτα

επιστημονικά περιοδικά διεθνούς κυκλοφορίας¹.

Ανάμεσα στις δύο, η *Scopus*, ειδικά μάλιστα όταν πρόκειται για ερευνητικό έργο δημοσιευμένο μετά το 1996, καλύπτει συγκριτικά καλύτερα το χώρο των κοινωνικών επιστημών. Επιπρόσθετα δε, περιλαμβάνει και έναν σημαντικό αριθμό εργασιών δημοσιευμένων σε πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων, γεγονός το οποίο ειδικά για κλάδους όπως η Πληροφορική έχει τη σημασία του. Για τους λόγους αυτούς αν, για πρακτικούς λόγους, κρίνεται ότι δεν μπορεί να γίνεται ταυτόχρονη συλλογή στοιχείων και από τις τρεις βάσεις, προτείνεται να επιλεγεί η *Scopus* (ως η περισσότερο κατάλληλη για τα γνωστικά αντικείμενα που κατά κύριο λόγο θεραπεύονται στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας) ή η *Web of Science*.

Το κύριο, πάντως, πρόβλημα που προκύπτει από μια αποκλειστική χρήση βιβλιομετρικών βάσεων, σχετίζεται με την κάλυψη του κλάδου των Κοινωνικών Επιστημών (εκτός των Οικονομικών Επιστημών), όπως για παράδειγμα με τους κλάδους της Πολιτικής Επιστήμης και της Κοινωνιολογίας και γίνεται ακόμα μεγαλύτερο όσον αφορά τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες. Το πρόβλημα αυτό είναι διπλό: από τη μια μεριά ο αριθμός των περιοδικών που ευρετηριάζονται στις βάσεις αυτές (κυρίως στην περίπτωση της WoS αλλά και της *Scopus*), στο σύνολο των περιοδικών του αντίστοιχου κλάδου, είναι υψηλός στις θετικές επιστήμες, σχετικά επαρκής στα Οικονομικά και τη Διοίκηση Επιχειρήσεων, μάλλον χαμηλός στις υπόλοιπες Κοινωνικές Επιστήμες και πρόδηλα ανεπαρκής όταν αναφερόμαστε στον κλάδο των Ανθρωπιστικών Επιστημών. Από την άλλη μεριά, οι δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά, ως επιλογή δημοσίευσης του ερευνητικού έργου, είναι κυρίαρχη όταν αναφερόμαστε στις Θετικές Επιστήμες, βασική στα Οικονομικά και τη Διοίκηση Επιχειρήσεων, σημαντική αλλά συχνά μία ανάμεσα σε άλλες (π.χ. άρθρα

¹ Η Google Scholar περιλαμβάνει έναν τεράστιο αριθμό εγγραφών (περισσότερες από 500 εκατομμύρια εγγραφές) χωρίς όμως να είναι σαφές τι ακριβώς καλύπτει και με ποια χρονολογική κάλυψη. Συχνά ένα μεγάλο μέρος των καταγραφών αφορά μη αξιολογημένα τεκμήρια. Ωστόσο, υποβοηθητικά, μπορεί να είναι χρήσιμη για την ανάκτηση άλλων, εκτός από άρθρα περιοδικών, τεκμηρίων για τις επιστήμες που τέτοιου είδους τεκμήρια παίζουν σημαντικό ρόλο. Γενικότερα, πάντως, θεωρείται αρκετά αναξιόπιστη και απρόβλεπτη στα αποτελέσματα που δίνει (Norris & Oppenheim, 2007).

σε βιβλία και μονογραφίες) στις υπόλοιπες Κοινωνικές Επιστήμες και οπωσδήποτε όχι η συνεθέστερη στο χώρο των Ανθρωπιστικών Επιστημών.

Το συνδυαστικό αποτέλεσμα των δύο αυτών προβλημάτων είναι, ειδικά όσον αφορά ένα κομμάτι των Κοινωνικών και το σύνολο των Ανθρωπιστικών Επιστημών, η ανάγκη προσφυγής και σε άλλες πηγές πληροφόρησης και συλλογής στοιχείων, πέραν όσων προσφέρονται από τις υπάρχουσες βάσεις βιβλιομετρικών δεδομένων. Το εν λόγω συμπληρωματικό έργο προτείνεται να αναλαμβάνουν τα μέλη ΔΕΠ, το καθένα ξεχωριστά, για το δημοσιευμένο ερευνητικό έργο το οποίο έχει πραγματοποιήσει.

Συλλογή δεδομένων:

Για τη συλλογή δεδομένων και την επεξεργασία τους σε μορφή αξιοποιήσιμη για τη συγγραφή Έκθεσης ερευνητικής δραστηριότητας προτείνεται η δημιουργία τεσσάρων Πινάκων (βλέπε σχετικά στο παραδοτέο Π.2.1.4).

Πιο συγκεκριμένα:

Πίνακας 1: Ο Πίνακας αυτός αφορά το κάθε μεμονωμένο μέλος ΔΕΠ, συμπληρώνεται κάθε έτος μήνα Απρίλιο και αναφέρεται στο αμέσως προηγούμενο ημερολογιακό έτος. Καταγράφει τον αριθμό των δημοσιεύσεων και αναφορών που έχουν γίνει στο έτος αυτό. Η καταγραφή γίνεται σε δύο στάδια: στο πρώτο καταγράφεται (από κεντρική υπηρεσία του Πανεπιστημίου, προτείνεται η συνεργασία Βιβλιοθήκης και Κέντρου Υπολογιστών και Δικτύων (ΚΥΔ)) για κάθε μέλος ΔΕΠ σε ετήσια βάση οι δημοσιεύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί την προηγούμενη χρονιά, καθώς και ο αριθμός των αναφορών που το έργο του συγκεκριμένου επιστήμονα τη χρονιά αυτή έχει λάβει. Σε δεύτερο στάδιο αποστέλλεται στο μέλος ΔΕΠ η εν λόγω καταγραφή του έργου του και του ζητείται, εφόσον το επιθυμεί, να συμπληρώσει μέσα σε προκαθορισμένο χρονικό διάστημα άλλες εργασίες και αναφορές στο έργο του, πέραν όσων έχουν ήδη καταγραφεί με βάση τη βιβλιομετρική έρευνα η οποία έχει προηγηθεί. Στη συνέχεια επιστρέφει τη συμπληρωθείσα φόρμα εργασίας στην αρμόδια υπηρεσία (προτείνεται να είναι η

Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου), όπου και μέχρι τέλος Μαΐου, ολοκληρώνεται η κατασκευή του Πίνακα στην πλήρη μορφή του.

Πίνακας 2: Περιλαμβάνει τις ίδιες ακριβώς πληροφορίες με την τελική μορφή του προηγούμενου Πίνακα αλλά αναφέρεται σε επίπεδο ακαδημαϊκής μονάδας (Τμήματος). Είναι Πίνακας που συντάσσεται κάθε χρόνο μέχρι 10 Ιουνίου και αναφέρεται στην αμέσως προηγούμενη ημερολογιακή χρονιά.

Πίνακας 3: Περιλαμβάνει και αυτός τις ίδιες πληροφορίες με τους δύο προηγούμενους Πίνακες, αναφέρεται ωστόσο σε αθροιστικά μεγέθη, στο σύνολο δηλαδή του έργου που έχει παραχθεί σε βάθος χρόνου. Γίνεται σε επίπεδο Τμήματος. Εφόσον κατασκευαστεί μια χρονιά, στη συνέχεια προσθέτουμε (περί τα μέσα Ιουνίου) κάθε χρόνο τις ετήσιες επιπλέον πληροφορίες (αριθμός δημοσιεύσεων και αναφορές) που έχουμε συλλέξει (Πίνακας 2).

Πίνακας 4: Κατασκευάζεται (μέχρι τις 20 Ιουνίου κάθε χρόνου) με βάση τα δεδομένα του Πίνακα 3. Αναφέρεται, όπως και ο Πίνακας 3, σε αθροιστικά μεγέθη (δηλαδή σε βάθος χρόνου) τα οποία στον Πίνακα αυτόν έχουν πλέον πάρει τη μορφή δεικτών, οι οποίοι παρουσιάζονται παρακάτω. Είναι ο Πίνακας στον οποίο στη συνέχεια θα μπορεί να στηριχθεί η σύνταξη της Έκθεσης Ερευνητικής Δραστηριότητας.

Τη συγκέντρωση των στοιχείων για τη σύνταξη των Πινάκων 1, 2, 3 και 4 πραγματοποιεί η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου σε συνεργασία με το ΚΥΔ. Μέχρι σήμερα τη συγκέντρωση των στοιχείων για δημοσιεύσεις και αναφορές την έχει κάνει κάθε φορά το μέλος της ΜΟ.ΔΙ.Π. και στέλεχος της Βιβλιοθήκης κ. Κώστας Ζωντανός. Προτείνεται η συνεργασία του με την ομάδα των συνεργατών-πληροφορικών του προγράμματος με σκοπό την αυτοματοποίηση της διαδικασίας “τραβήγματος” δεδομένων από τις υπάρχουσες βιβλιομετρικές βάσεις. Ο ίδιος αποστέλλει και συλλέγει τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τα μέλη ΔΕΠ. Στη συνέχεια αυτά παραδίδονται στη ΜΟ.ΔΙ.Π. και διαβιβάζονται στις ΟΜ.Ε.Α. των Τμημάτων

Ανάλυση δεδομένων - Παρουσίαση:

Η ΟΜ.Ε.Α. κάθε Τμήματος συντάσσει κάθε έτος, μέχρι τέλος Ιουνίου την Έκθεση Αξιολόγησης του ερευνητικού έργου κάθε Τμήματος, βασισμένη στους Πίνακες 1, 2, 3 και 4. Η Έκθεση αυτή περιλαμβάνει:

- ✧ Ανάλυση των στοιχείων σε επίπεδο Τμήματος με βάση τα δεδομένα της τελευταίας πενταετίας.
- ✧ Διερεύνηση της ισοκατανομής του δημοσιευόμενου ερευνητικού έργου ανάμεσα στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος (ανά βαθμίδα, γνωστικό αντικείμενο κλπ).
- ✧ Παρουσίαση των κύριων μορφών δημοσιεύσεων που έχει πραγματοποιηθεί (δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά ευρητηριαζόμενα σε διεθνείς βάσεις δεδομένων, ποιοτική κατάταξη των δημοσιεύσεων με βάση τον Κατάλογο Εγκρίτων Περιοδικών του Πανεπιστημίου (ΚΕΕΠ), αριθμό συνεδρίων και άλλων μορφών δημοσιεύσεων κλπ).
- ✧ Παρουσίαση και σχολιασμό των βιβλιομετρικών δεικτών του Πίνακα 4 σε βάθος πενταετίας.
- ✧ Ερμηνεία των κύριων εξελίξεων που έχουν ήδη σχολιασθεί στα προηγούμενα σημεία.
- ✧ Διατύπωση προτάσεων για βελτίωση του ερευνητικού έργου.

Οι Εκθέσεις οι οποίες συντάσσονται από τις ΟΜ.Ε.Α. των Τμημάτων διαβιβάζονται μέχρι αρχές Ιουλίου στη ΜΟΔΙ.Π., η οποία στη συνέχεια συγγράφει μέχρι τέλος Αυγούστου, την Έκθεση Αξιολόγησης του Ερευνητικού Έργου του Ιδρύματος. Η Έκθεση αυτή περιλαμβάνει:

- ✧ Συγκεντρωτική παρουσίαση του δημοσιευθέντος επιστημονικού έργου σε επίπεδο Πανεπιστημίου
- ✧ Αξιολόγηση των δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά με βάση τον Κατάλογο Εγκρίτων Επιστημονικών Περιοδικών (ΚΕΕΠ)
- ✧ Εντοπισμό και ανάδειξη των ερευνητικών συγκεντρώσεων και γνωστικών αντικειμένων που διακρίνονται με βάση τα συγκεντρωτικά στοιχεία

- ^ Αναφορά στο θεσμό των ερευνητικών βραβείων και στις επιδόσεις των Τμημάτων
- ^ Προτάσεις για στήριξη της Έρευνας με βάση το παραγόμενο ερευνητικό προϊόν

Οι Εκθέσεις των ΟΜ.Ε.Α. μαζί με την Έκθεση της ΜΟ.ΔΙ.Π. αποστέλλονται προς ενημέρωση της Συγκλήτου και των Γενικών Συνελεύσεων των Τμημάτων, με την παράκληση να συζητηθούν και τυχόν παρατηρήσεις είτε από συλλογικά όργανα είτε από μεμονωμένα μέλη ΔΕΠ υποβάλλονται στη ΜΟ.ΔΙ.Π.

Οι Εκθέσεις των ΟΜ.Ε.Α. αναρτώνται στην ιστοσελίδα του κάθε Τμήματος και η Έκθεση της ΜΟ.ΔΙ.Π. στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου.

Δ) Διαδικασίες αξιολόγησης της ποιότητας της βιβλιοθήκης.

Συγκέντρωση στοιχείων

Τα δεδομένα για τον υπολογισμό των δεικτών θα τα συγκεντρώνει η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Πηγές στοιχείων

Βασική πηγή άντλησης των στοιχείων θα είναι το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα της Βιβλιοθήκης. Στοιχεία για την επισκεψιμότητα των διαδικτυακών ηλεκτρονικών υπηρεσιών θα συγκεντρώνονται μέσω κατάλληλων διαδικτυακών εργαλείων συλλογής και ανάλυσης στοιχείων επισκεψιμότητας (π.χ. Google Analytics). Στην περίπτωση των συνδρομητικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών (π.χ. online βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά περιοδικά, κατάλογος ηλεκτρονικών περιοδικών) τα παραπάνω στοιχεία μπορούν να συλλεχθούν μόνον εφόσον είναι διαθέσιμα και παρέχονται από τους εκδότες/διαθέτες. Εναλλακτικά μόνον κατά προσέγγιση μπορούν να υπολογισθούν από την πρόσβαση σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες του δικτυακού τόπου που παρέχουν διασυνδέσεις (links) προς τους

δικτυακούς τόπους των εκδοτών/διαθετών. Για διαδικτυακές υπηρεσίες που έχει αναπτύξει τοπικά η Βιβλιοθήκη (π.χ. SMILLE, e-ρώτηση) στοιχεία θα συγκεντρώνονται από τα υποσυστήματα στατιστικής επεξεργασίας των αντίστοιχων συστημάτων που υποστηρίζουν αυτές τις υπηρεσίες. Όπου ρητά αναφέρεται στην περιγραφή των δεικτών ότι απαιτούνται δειγματοληπτικές μετρήσεις αυτές θα γίνονται επιτόπια στο χώρο της Βιβλιοθήκης από προσωπικό της Βιβλιοθήκης.

Επεξεργασία στοιχείων

Η επεξεργασία των στοιχείων και ο υπολογισμός των δεικτών θα γίνεται από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης σε ειδική φόρμα που θα σχεδιαστεί.

Περιοδικότητα συλλογής στοιχείων

Οι περισσότεροι δείκτες υπολογίζονται σε ετήσια βάση για ένα ακαδημαϊκό έτος (1 Σεπτεμβρίου-31 Αυγούστου). Η συλλογή των στοιχείων, η επεξεργασία τους και ο υπολογισμός των δεικτών επίδοσης θα γίνεται εντός του Σεπτεμβρίου κάθε έτους. Μετρήσεις σε άλλα χρονικά διαστήματα ή υπολογισμός σε άλλη βάση (π.χ. ημερολογιακό έτος) αναφέρεται ρητά στην περιγραφή των συγκεκριμένων δεικτών.

Διαχείριση και διάχυση δεδομένων

Οι δείκτες και τα δεδομένα υπολογισμού τους θα αποστέλλονται σε ηλεκτρονική μορφή στη ΜΟΔΙΠ και στο ΚΥΔ του Πανεπιστημίου.

Ε) Διαδικασίες Ποιότητας Γραμματειών Ακαδημαϊκών Τμημάτων.

Τα στοιχεία για τους δείκτες ποιότητας συλλέγονται από την εκάστοτε αξιολογούμενη Γραμματεία

Τα στοιχεία συλλέγονται ετησίως, τον Ιούλιο, πλην των δειγματοληψιών που γίνονται σε χρόνους που ορίζονται ανωτέρω. Συλλέγονται από τα στοιχεία του ΚΥΔ (κυρίως το Μαθητολόγιο), από το γραφείο Προσωπικού (αριθμός Υπαλλήλων και ΔΕΠ), από την Τεχνική Υπηρεσία (χώροι) και από δειγματοληψίες (βλ. ανωτέρω). Τα στοιχεία επεξεργάζεται η αξιολογούμενη Γραμματεία η οποία παραδίδει τις πληροφορίες στη ΜΟΔΙΠ.